

певної галузі економіки. Студент має визначитись, у чому полягає проблема конкретного підприємства і запропонувати шляхи її вирішення. Отже, у процесі вивчення базових концепцій бізнесу доцільно проводити аналіз практичних прикладів, у ході яких слухачі не просто отримують інформацію про методи вирішення проблеми бізнесу, але й набувають навички використання цих методів у конкретних фінансово-економічних ситуаціях. Доцільно при цьому вимагати від слухачів обґрунтування свого вибору стосовно того або іншого методу.

Досвід показує, що у процесі перепідготовки слухачів з фінансових дисциплін ефективними є тільки інтерактивні форми навчання: тренінги, ділові, рольові ігри, «мозкові штурми», «кейс-стаді» – дослідження на конкретних прикладах, «теск-груп» – навчальні програми, спрямовані на розробку і засвоєння методів колективного вирішення проблем і прийняття рішень. Ефективним є обговорення реальних життєвих ситуацій, прикладів щодо діяльності підприємств із засобів масової інформації тощо.

Тестові контрольні завдання для групи слухачів із системи перепідготовки мають бути систематизованими та різними за типами: питання звичайного закритого типу, завдання на узагальнення матеріалу, виділення суттєвих ознак, пошук закономірностей тощо. При цьому ніколи не слід забувати про створення довірливої, комфортної атмосфери, за якої буде бажання вчити і вчитись, оскільки освіту неможливо завершити, навчання має тривати впродовж усього життя.

УДК 371.214.114:377.35

Л.І. Лачкова, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ТРЕНІНГУ ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сучасний стан економіки України характеризується динамічністю та невизначеністю змін економічного простору, наслідком чого є кардинальні зміни у діяльності вітчизняних підприємств, що породжує об'єктивну потребу в удосконаленні системи вищої освіти, спрямованої на підготовку високваліфікованих фахівців, здатних безболісно професійно і соціально адаптуватися до реальних запитів ринку праці.

Зважаючи на об'єктивні обставини, відбуваються зміни у змісті вищої освіти, організації навчального процесу та освітніх технологіях, що характеризується зміщенням акценту з накопичування нормативно визначених знань, умінь і навичок на формування й розвиток у випускників здатності практично діяти, застосовувати набутий досвід успішних дій у конкретних життєвих ситуаціях. Отже все більшого поширення у вищій школі набуває прикладний характер навчання без зниження якості теоретичної підготовки, що забезпечується насамперед використанням інтерактивних методів навчання, поширенням міжпредметних зв'язків.

Оптимальним засобом застосування інноваційних методів викладання є вирішення комплексних підприємницьких завдань у формі практичних тренінгів, які моделюють діяльність реального суб'єкта господарювання. Зважаючи на вимоги часу, до навчального плану підготовки бакалавра за напрямом «Фінанси і кредит» на четвертому курсі включено комплексний тренінг з циклу професійної та практичної підготовки. Необхідність проведення комплексного тренінгу, який підповідає напряму «Фінанси і кредит», зумовлена тим, що у 7–8 семестрах студенти не тільки глибоко вивчають професійно-орієнтовані дисципліни, але й готуються застосувати отримані знання на практиці, після завершення навчання.

Успішне проведення тренінгу можливе лише за умови якісного науково-методичного та організаційного забезпечення, що передбачає розробку відповідних навчальних матеріалів, інтегрованих у єдиний комплекс, спрямований на трансформацію теоретичних знань у вміння та опрацювання серії стандартних алгоритмизованих навичок за фахом. Загальна концепція тренінгу базується на тому, що максимальне засвоєння навчального матеріалу забезпечується лише у випадку практичного здійснення студентом-учасником певних дій.

Добір тренінгових технік і методів зумовлений цільовою спрямованістю тренінгу. Так, під час проведення комплексного тренінгу з циклу професійної та практичної підготовки за напрямом «Фінанси і кредит» доцільно використовувати рольові, імітаційні ігри, об'єднавши практичні заняття у певні модулі, які моделюють усі життєві етапи створення та функціонування сучасного підприємства: планування створення та діяльності, реєстрація, організація діяльності, виконання певних господарських операцій, проведення фінансових розрахунків, визначення фінансових результатів, оцінка ефективності. Таким чином комплексний тренінг вирішує єдине підприємницьке завдання, що охоплює весь життєвий цикл підприємства, визначаючи роль і задачі фінансиста.

Для забезпечення результативності тренінгу необхідно розробити міждисциплінарне навчально-методичне забезпечення, до якого залучити викладачів різних дисциплін навчального плану з підготовки бакалавра. Важливу роль у ініціюванні активності учасників тренінгу відіграють засоби візуального супроводження (інтерактивні дошки, графопроєктори, ПЕОМ, а також наочний роздатковий матеріал – методичні рекомендації, бланки документів тощо). Тренінгова форма навчання передбачає колективну діяльність учасників і їх сумісну відповідальність за отримані результати, що мотивує ефективну роботу. Моделювання реальних господарських процесів дозволяє забезпечити максимально ефективну підготовку слухачів як до роботи в ролі співробітників реальних підприємств, так і до самостійної підприємницької діяльності.

Тренінг як форма навчання висуває певні вимоги до тренера-викладача. Як свідчить досвід фахівців, тренер має бути кваліфікованим спеціалістом з високим рівнем теоретичної підготовки з економічних дисциплін і навичками практичної діяльності у сфері бізнесу, вільно орієнтуватися у вітчизняній правовій базі підприємництва, добре володіти комп'ютером, знати основи діловодства для забезпечення документообігу підприємства, діяльність якого моделюється. У ході проведення тренінгу тренер-викладач має виявляти недоліки у знаннях студентів та усувати їх через організацію відповідної індивідуальної та групової роботи.

Застосування тренінгових технологій сприяє набуттю студентами важливих професійних компетенцій за фахом, є передумовою успішної самореалізації випускника вищої школи у суспільстві.

УДК 371.314.6

Т.М. Летуга, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

А.А. Кузяхметова, асист. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.А. Прибилович, асист. (*ХДУХТ, Харків*)

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТОВАРОЗНАВСТВО ПРОДУКТІВ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ»

Основою успішної сучасної професійної діяльності в багатьох галузях є самостійність її суб'єктів. Цього можна досягти лише за умов вироблення умінь самостійно працювати, що, власне, розпочинається під час професійної підготовки. Самостійна навчальна робота